

november - december 2015

Het Landelijk Expertisecentrum (LEC) Transportveiligheid bevordert het veilig transporteren van goederen over water, weg, spoor en buisleidingen en van grote groepen mensen over water, weg en spoor. Wij zijn actief op alle onderdelen van de veiligheidsketen, zowel risicobeheersing als incidentbestrijding, en richten ons op die incidenten waarbij een bovengemiddeld beroep wordt gedaan op de hulpdiensten. Het LEC Transportveiligheid is onderdeel van het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV).

Bestuurlijk overleg omgevingsveiligheid en risicocommunicatie

Op 29 oktober 2015 vond op uitnodiging van de burgemeester van Barendrecht, Jan van Belzen, een overleg plaats tussen een aantal burgemeesters en leidinggevenden van veiligheidsregio's, DCMR, het ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM) en ProRail. Doel van de bijeenkomst was informatie-uitwisseling en het uitspreken van verwachtingen en verantwoordelijkheden rondom omgevingsveiligheid en risicocommunicatie. Een verslag van deze bijeenkomst kunt u vinden op de website van het Landelijk Expertisecentrum Transportveiligheid www.infopuntransportveiligheid.nl.

Veilig ontwerpen: een ruimtelijke invulling met aandachtsgebieden voor brand, explosie en gifwolk

	Bepoort kwetsbaar object	Kwetsbaar object	Zeer kwetsbaar object
Schil 1: brand	Ja, mits	Neen, tenzij	Neen of nee, tenzij?
Schil 2: explosies (inclusief BLEVE)	Ja	Ja, mits	Neen of nee, tenzij?
Schil 3: toxiciteit (tot afkapping)	Ja	Ja	Ja, mits

Technische
voorschriften of
keuzevrijheid?

Handreiking voor
het bestuurlijk
afwegen?

Neen: in acht nemen
Neen, tenzij: aanvullende maatregelen om bepaalde scenario's uit te sluiten
Ja, mits: passend binnen gemeentelijke omgevingsvisie of -plan over bevolkingsdichtheid of over verkennen alternatieve locatie

4

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

7 december 2015

Hieronder een aantal uitspraken die tijdens dit overleg zijn gedaan:

- > Risicocommunicatie is een volwaardig onderdeel van de risico- en crisisbeheersing. De communicatie is interactief, het stimuleren van zelfredzaamheid staat centraal.
- > Voor het transport van gevaarlijke stoffen is het voor omwonenden van belang te weten wat de risico's zijn en wat wordt gedaan om deze te reduceren. Dat is ook van belang voor discussie in de gemeenteraad. Wat burgers verder willen weten is dat ze tot op zekere hoogte beschermd worden en hoe ze moeten handelen bij een incident.
- > Bestuurders maken de afweging of en hoe er over risico's gecommuniceerd wordt. De maatschappelijke onrust bij communicatie kan vele malen groter zijn dan het initiële risico. Degene die de informatie voor zich houdt, neemt hiervoor dan wel een grote verantwoordelijkheid op zich.
- > Kern van het nieuwe omgevingsveiligheidsbeleid is dat veiligheid aan het begin van het ontwerpproces wordt betrokken. Het wordt daarmee duidelijk waar de burger wel of niet tegen wordt beschermd en waarom.

LNG-Informatiemarkt

19 november 2015

Nieuwe energiebron, nieuwe risico's

LNG (liquid natural gas) veroverd in snel tempo de energiemarkt. Maar wat weten veiligheidsprofessionals eigenlijk van deze nieuwe brandstof en de specifieke risico's? De LNG-Regiegroep Incidentbestrijding hield op 19 november een LNG-informatiemarkt, om iedereen bij te praten over de stand van zaken rond het thema LNG en veiligheid.

Het programma had aan het begin een formeel tintje: de LNG-Regiegroep Incidentbestrijding werd omgedoopt in 'Kennistafel LNG'. Onder die noemer mogen de experts uit de regiegroep nog eens drie jaar aan de slag om het veiligheidsregime rond de 'LNG-economie' verder vorm te geven. Want het werk is nog niet af.

LNG als brandstof in het weg- en watervervoer wordt gemeengoed. Daarvoor wordt een infrastructuur van tankstations, bunkerschepen en LNG-vervoer over de weg en het water ingericht. De kans wordt daardoor steeds groter dat hulpverleners in de praktijk met LNG-incidenten worden geconfronteerd. Dit toont meteen de urgentie van het LNG-veiligheidsprogramma en de activiteiten van de Kennistafel LNG aan.

Rode draad tijdens de informatiemarkt was kennisoverdracht en kennisbevordering. In het plenaire gedeelte werd LNG aangehaald als ideale transitiebrandstof in de aanloop naar een duurzame (groene) energiemarkt. De voordelen van LNG zijn: schoon, geringe CO₂-uitstoot, goedkoop en ruim beschikbaar. Brandweerlieden hebben behoefte aan concrete scenario's en protocollen om LNG-incidenten te leren herkennen en adequaat te handelen. Want in Nederland zijn al vijftien LNG-tankstations in bedrijf en het aantal vrachtwagens en binnenvaartschepen met LNG als brandstof neemt gestaag toe. Tijdens de informatiemarkt werd de IFV-publicatie 'Brandweeroptreden bij incidenten met LNG' gepresenteerd.

In workshops konden de deelnemers aan de informatiemarkt interactief aan de slag met uiteenlopende thema's. Zoals modellering van LNG-incidenten, gebruik van protocolkaarten bij incidenten met LNG, aandachtspunten bij ongevallen met trucks

met LNG als brandstof en toezicht en handhaving bij incidenten met LNG. Leerzaam was ook de buitenworkshop rond een Iveco-truck die volledig op LNG en CNG (samengeperst aardgas) rijdt. Daar konden de deelnemers van dichtbij zien hoe de installatie in elkaar zit en welke veiligheidsvoorzieningen zijn aangebracht. Om de eigenschappen en risico's van cryogeen vloeibaar gas te tonen, verzorgden de VRR, de DCMR en Falck een demonstratie met vloeibare stikstof.

Een verslag van deze bijeenkomst is te vinden op www.infopuntransportveiligheid.nl.

info: hans.spobeck@ifv.nl

Presentatie Incidentmanagement vervoer gevaarlijke stoffen op CTGG-dag

Op 27 november 2015 hield de Commissie Transport Gevaarlijke Goederen (CTGG) haar jaarlijkse voorlichtingsdag voor leden. Het vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor, de weg en de binnenvaart kwamen aan bod. In een duo-presentatie gingen Nils Rosmuller (lector Transportveiligheid) van het IFV en Jetty Middelkoop van Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland in op de hulpverleningsaspecten bij het wegvervoer van gevaarlijke stoffen en nieuwe brandstoffen. Beide presentaties gaven de leden van de ondernemersvereniging EVO een inkijkje in de wereld van de hulpverlening die zij op deze wijze niet eerder hebben meegekregen. Het verslag van de gehele voorlichtingsdag is na te lezen op: www.ctgg.nl

Info: nils.rosmuller@ifv.nl

Emplacemententop

Op 9 december 2015 vond voor de tweede maal een emplacemententop plaats in Zwijndrecht. Hierbij waren diverse burgemeesters en wethouders van betrokken gemeenten aanwezig en vertegenwoordigers van het ministerie van IenM, gemeenten, veiligheidsregio's, RUD's, bedrijfsleven en ProRail. Dagvoorzitter was burgemeester Schrijer van Zwijndrecht.

De voorzitter van de bestuurlijke tafel, burgemeester van Belzen, gaf de stand van zaken weer van het traject om te komen tot landelijke afspraken en wetgeving over spooreplacements. Hij gaf aan dat er perspectief is op het bereiken van een goed eindresultaat. Er ligt een voorstel om de spooreplacements te verdelen in vier categorieën. Op basis hiervan kunnen generieke voorzieningen- en maatregelenpakketten gemaakt worden voor de verschillende categorieën.

De heer Schrijer benoemde resultaten van een bijeenkomst van deskundigen op 3 december 2015 over spooreplacements. Een belangrijke boodschap was om meer aandacht te besteden aan de communicatie. Maak de informatie transparant en uitlegbaar voor bedrijven, burgers en gemeenteraden.

In de emplacemententop werd verder ingegaan op de verschillende pilots die bij gemeenten draaien: Rotterdam (Europoort), Deventer, Sittard-Geleen en Amersfoort. Enkele aandachtspunten uit de pilots die genoemd werden:

- > Veiligheid is meer dan techniek: kijk ook naar veiligheidsmanagementsystemen en de veiligheidscultuur.
- > Hoe zit het met de ruimtelijke inpassing als gewerkt wordt met veiligheidscontouren.
- > Communicatie naar buurgemeenten is belangrijk.
- > Het nieuwe systeem moet transparant en uitlegbaar zijn. Waar ligt ruimte en waar zit de beperking? Is alles inpasbaar en zijn er mogelijke saneringen?

Algemene opmerkingen betroffen de afstemming met Europese regelgeving. Transport is bij uitstek internationaal en ook heel dynamisch. Kosten zijn straks bekend, maar wat zijn de baten? Besteed voldoende aandacht aan de interim situatie. Laat wetgeving voor zover mogelijk versneld plaatsvinden, vooral als lokale partijen akkoord zijn, en heb daar ook een rol in als overheden. De heer van Belzen gaf aan om de besproken onderwerpen mee te nemen naar de eerstvolgende bestuurlijke tafel. Vervolgt traject: eind april 2016 tussentijdse opbrengsten en eind juni 2016 eindvoorstellen in de bestuurlijke tafel; in juni 2016 een derde emplacemententop.

info: hans.spobeck@ifv.nl

Minicollege en workshop Jan van Belzen tijdens het Relevantcongres

Tijdens het congres van Relevant op 1 december 2015 heeft Jan van Belzen, burgemeester van Barendrecht, een minicollege en een workshop verzorgd. Ook was hij spreker tijdens een plenaire gespreksronde in de ochtend. Het congres vond plaats in de Rijtuigenloods in Amersfoort.

In zijn minicollege ging de heer van Belzen in op zijn rol als burgemeester op het gebied van veiligheid. Zo had hij aandacht voor risicobeheersing, incidentbestrijding en risicocommunicatie. Daarbij kreeg ook de ondersteunende rol van de bestuurlijke veiligheidsadviseurs van gemeenten, provincies, RUD's en veiligheidsregio's aandacht. Als tip gaf de heer van Belzen aan de toehoorders mee: 1. Durf als adviseur jouw dilemma's te delen met je bestuurder. 2. Bekijk het onderwerp 'Veiligheid' niet alleen vanuit milieu (EV), openbare orde (politie) of incidentbestrijding (brandweer) – maar in brede zin vanuit de burger.

In de workshop 'Hoe overtuig je een bestuurder' werd de deelnemers gevraagd in groepen uiteen te gaan en een advies voor te bereiden voor de burgemeester, Jan van Belzen. De casus betrof een plan voor een treinstation in een gemeente bovenop een buisleiding die ethyleen vervoert naar een bedrijf verderop in de gemeente. De vier groepen adviseurs kwamen met verschillende adviezen, variërend van de buisleiding verleggen, het geplande station verplaatsen en bovenop de leiding bouwen. Commentaar van de burgemeester en workshopleiding was: betrek het bedrijf en de leidingeigenaar bij een advies over hun toekomstplannen. Maak een brede visie voor de langere termijn. Stel hiervoor een brede stuurgroep in met verschillende adviseurs en gebruik de kansen van de nieuwe omgevingswet.

De verslagen van het minicollege en de workshop zijn te vinden op de website www.relevant.nl.

info: hans.spobeck@ifv.nl

Risicobeheersing en nautische veiligheid IJsselmeergebied

Tijdens de IJsselmeerconferentie op 12 november 2015 presenteerde Nils Rosmuller (lector Transportveiligheid) de voorlopige resultaten van het onderzoek naar ontwikkelingen op het gebied van transport op het water in het IJsselmeergebied en de gevolgen die deze hebben voor de veiligheid. Het eindrapport bevindt zich in de finale fase. Interessant om alvast te vermelden is dat er afnemende trends te zien zijn ten aanzien van scheepvaartbewegingen en recreatievaart in het IJsselmeergebied, terwijl stakeholders juist het gevoel hebben dat er een toename optreedt. Ten behoeve van de risicobeheersing spelen in het IJsselmeergebied tal van stakeholders een rol, maar zijn de prioriteitstellingen van elkaar vaak onbekend. Stakeholders hebben de wens uitgesproken hierover meer met elkaar af te stemmen. Het eindrapport zal in januari 2016 worden afgerond.

[Info: nils.rosmuller@ifv.nl](mailto:nils.rosmuller@ifv.nl)

Stand van zaken actualisatie documenten

Kennisborging is een wettelijke taak van het IFV. Dit betreft het actueel houden en maken van bestaande documenten die relevant zijn voor de veiligheidsregio's en hun crisispartners. Momenteel worden drie documenten die aan transportveiligheid zijn gerelateerd, door het Landelijk Expertisecentrum Transportveiligheid in samenwerking met deskundigen uit de veiligheidsregio's en crisispartners herzien:

- > Handreiking Buisleidingincidenten (2006): projectteam wordt samengesteld.
- > Incidentmanagement bij verkeersongevallen met gevaarlijke stoffen (2000): diverse projectteamoverleggen hebben plaatsgevonden, en thans wordt gewerkt aan de concept handreiking. Hierover is ook op de CTGG-dag een presentatie gegeven (zie het artikel over de CTGG-dag).
- > Handreiking voorbereiding treinincidentbestrijding (2007): naast diverse overleggen van het projectteam hebben twee overleggen met de stuurgroep (Politie Nederland, Brandweer Nederland, GGD GHOR Nederland, ProRail) plaatsgevonden. Het concept eindrapport is gereed en is door de stuurgroepleden met veel waardering ontvangen. Thans wordt de laatste hand gelegd aan de definitieve versie van de handreiking. Op de Kennisdag van het IFV op 19 januari 2016 zal de inhoud met aanwezigen gedeeld worden.

[Info: nils.rosmuller@ifv.nl](mailto:nils.rosmuller@ifv.nl)

Ingezonden mededeling

Ruimtelijke ordening en veiligheid

Hoe kan ruimtelijke ordening een bijdrage leveren aan de beheersing van veiligheidsrisico's? Het boek Ruimtelijke ordening en veiligheid gaat er op in. Dit boek is een uitgave van Saxion Hogescholen in samenwerking met Ontwerp Veilige Omgeving. Zowel huidige strategieën en instrumenten voor de beheersing van deze risico's, als actuele ontwikkelingen komen in deze mooie publicatie aan de orde. 'Ruimtelijke ordening en veiligheid' geeft een introductie op het vakgebied van de ruimtelijke ordening en gaat daarnaast in op het beleid voor externe veiligheid, waterveiligheid en verkeersveiligheid. Het boek is bestemd voor studenten planologie en integrale veiligheidskunde aan hogeschool en universiteit en voor professionele planologen en veiligheidskundigen die betrokken zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals omgevingsdiensten, veiligheidsregio's of gemeenten. Het boek is geschreven door dr. ir. Jeroen Neuvel en dr. ir. Rinus Jaarsma. Neuvel is als hoofddocent en onderzoeker verbonden aan de opleiding Integrale Veiligheidskunde en het lectoraat Risicobeheersing van Saxion. Jaarsma werkte na zijn emeritaat als universitair hoofddocent Landgebruiksplanning bij Wageningen Universiteit als onafhankelijk vervoersplanologisch adviseur.

De digitale versie van het boek is gratis te downloaden via:

> www.ontwerpveiligeomgeving.nl.

Het boek is daarnaast ook als e-book (€ 4.99) en als paperback (€ 27.50) beschikbaar via www.inplanning.eu.

Redactie

Nils Rosmuller,
lector Transportveiligheid
Hans Spobeck,
programmamanager
Landelijk Expertisecentrum
Transportveiligheid

Meer informatie

Kennisdossier op
www.infopuntveiligheid.nl

Deze nieuwsflits verschijnt eens per twee maanden. Wilt u deze nieuwsflits niet langer ontvangen? Meld u af via info@lectransportveiligheid.nl